

‘Quickscan natuurtoets Oudeweg 20, Hulshorst’

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in
het kader van natuurwet en -regelgeving*

COLOFON

Titel: **Quickscan natuurtoets Oudeweg 20, Hulshorst**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet en -regelgeving

Projectcode: 12-008A

Status: Concept inclusief Steenuilenonderzoek

Datum: 27 april 2012

Auteur: Ing. M.G. (Mark) Hoksberg

Eindredactie: Ing. M. (Mike) Wallink

Veldonderzoek: Ing. M.G. Hoksberg

Opdrachtgever: Fam. P. van Ark te Elst

Contactpersoon: Dhr. G. van Asselt (Slaa + Van Asselt architecten BNA)

EcoGroen Advies BV

Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2012)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Hoksberg, M.G. (2012). CONCEPT Quickscan natuurtoets Oudeweg 20, Hulshorst; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet en -regelgeving. Rapport 12-008A. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling.....	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Algemene opzet en werkwijze	2
2	Gebiedsgerichte natuurbescherming	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998.....	3
2.3	Nota Ruimte.....	3
3	Flora- en faunawet	4
3.1	Wettelijk kader.....	4
3.2	Onderzoeksmethode	5
3.3	Flora.....	5
3.4	Vleermuizen.....	5
3.5	Overige zoogdieren.....	6
3.6	Broedvogels.....	6
3.7	Overige soortgroepen	8
4	Geraadpleegde bronnen.....	10

Bijlage:

Bijlage I - Wettelijk kader

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van de familie Van Ark uit Elst heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd aan de Oudeweg 20 te Hulshorst.

Het onderzoek is gebaseerd op een dagbezoek (alle soorten) op 12 maart 2012, twee avondbezoeken (Steenuil) op 3 en 15 april en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en de vigerende gebiedsgerichte natuurbescherming.

Gebiedsgerichte natuurbescherming

Op basis van de ligging en de aard van de ruimtelijke ingrepen wordt ingeschat dat de beoogde plannen geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Natura 2000-gebieden, EHS of belangrijke natuurwaarden buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

- In het plangebied zijn geen beschermde of bedreigde planten aangetroffen. Er zijn alleen zeer algemene soorten aangetroffen die typerend zijn voor erven en tuinen;
- Er wordt geen schade aan vaste verblijfplaatsen, vlieg- en/of jachtroutes van vleermuizen verwacht;
- Verspreid in het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde zoogdiersoorten te verwachten. Vaste verblijfplaatsen van juridisch zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht;
- Uit twee avondbezoeken in april is gebleken dat er een territorium van Steenuil op het erf aanwezig is. Vermoedelijk bevindt zich een broedplaats of in ieder geval vaste verblijfplaats van deze soort in het dakbeschot van de varkensschuur. Vaste verblijfplaatsen en/of nestplaatsen van deze soort zijn jaar rond strikt beschermd. Aangezien de varkensschuur gesloopt zal worden gaat deze verloren. Ook wordt mogelijk foerageergebied van de soort bebouwd of tot tuin omgevormd. Hierdoor kan schade op voorhand niet worden uitgesloten;
- Naar verwachting broeden er geen Huismussen in het plangebied, maar dit kan niet met zekerheid worden uitgesloten. Aangezien er in de nabije omgeving volop uitwijkmogelijkheden zijn, is het nemen van mitigerende maatregelen niet nodig;
- Er zijn diverse algemene broedvogels van bos en struweel aanwezig en te verwachten;
- Wegens het ontbreken van permanent oppervlaktewater is de aanwezigheid van vissen en voortplanting van amfibieën niet aan de orde. Wel kunnen algemene en laag beschermde amfibieën als Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander overwinteren in de strooisellaag onder beplanting. Zwaarder beschermde amfibieën worden op basis van terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens niet in het plangebied verwacht;
- Reptielen, beschermde libellen, dagvlinders en andere ongewervelden zijn niet aangetroffen en worden op basis van biotoopkenmerken en bekende verspreidingsgegevens ook niet in het plangebied verwacht.

Vervolgstappen en mitigerende maatregelen

- Aangezien een territorium van Steenuil aanwezig is kan sprake zijn van schade aan de functionele leefomgeving. Dit is niet toegestaan. Door echter een pakket aan mitigerende maatregelen op te stellen schade naar verwachting worden voorkomen. Om dit te kunnen waarborgen dient te worden gewerkt volgens een op te stellen ecologisch werkprotocol;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten buiten de broedperiode. Voor het slopen van bebouwing geldt een periode van half maart- eind augustus. Voor het kappen en rooien van beplanting geldt een periode van half maart-half juli. Voor het broedseizoen wordt echter geen standaardperiode gehanteerd, maar het is van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum;
- Bij de beoogde plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine grondgebonden zoogdieren en amfibieën verloren gaan. Voor de in voorliggende situatie aanwezige of te verwachten tabel 1-soorten geldt in deze situatie echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van de familie Van Ark uit Elst (contactpersoon dhr. G. van Asselt/Slaa+Van Asselt Architecten) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd aan de Oudeweg 20 te Hulshorst.

De Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet 1998 verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wet- en regelgeving is gegeven in bijlage I.

1.2 Situatie

Het plangebied betreft een erf met grasland aan de Oudeweg 20 in Hulshorst. Het woonhuis is geheel verwoest door een brand en reeds geheel afgevoerd. Er resteren twee kapschuurtjes/carports, een vervallen stal en een grote leegstaande varkensstal. Verder zijn bomen en tuinbeplanting aanwezig. Langs de Oudeweg staat een rij grote en oude Beuken. Op de perceelsgrens met het bungalowpark is een rij kleinere bomen aanwezig. Permanent oppervlaktewater ontbreekt op de locatie.

Alle bebouwing zal worden afgebroken, waarna twee nieuwe woningen met bijgebouwen gerealiseerd zullen worden. De bomen langs de Oudeweg blijven behouden. Van de overige beplanting zal een deel worden gekapt.

Figuur 1: Ligging van de onderzoekslocatie (binnen gele omlijning) aan de Oudeweg 20 te Hulshorst. De te slopen gebouwen zijn met oranje aangegeven. Het reeds afgebroken woonhuis is met de 'X' gemarkeerd. Kaartbron: Bingmaps.

1.3 Algemene opzet en werkwijze

Om inzicht te krijgen in de effecten van de voorgenomen uitbreiding op juridisch beschermde natuurwaarden zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgerichte natuurbescherming uitwerking heeft in het onderzoeksgebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het plangebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op een dagbezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen), beschikbare gebiedskennis en bekende ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en gebieden. Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te kunnen voorkomen en/of aanvullend onderzoek ten aanzien van beschermde soorten en/of gebieden nodig is.

2 GEBIEDSGERICHTE NATUURBESCHERMING

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin opgenomen de Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten;
- Nota Ruimte, in omgevingsvisies uitgewerkt voor bescherming van onder andere de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke activiteiten buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijk schadelijke, uitstralende effecten.

In dit hoofdstuk wordt nagegaan welke gebiedsgerichte natuurbescherming uitwerking heeft op het plangebied. Ook wordt beoordeeld of vervolgonderzoek noodzakelijk is.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

Op circa 480 meter ten zuidwesten van de onderzoekslocatie bevindt zich het Natura 2000-gebied Veluwe. Het gaat om een strook bos met daarin de bedding van de Hierdense beek. Tussen de onderzoekslocatie en dit gebied bevinden zich onder andere een bungalowpark, quadbaan, weiland en de Beekweg.

Gezien de ligging langs de drukke Harderwijkerweg, de tussenliggende barrières en de lokale aard van de ingrepen kan worden geconcludeerd dat geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied optreden. Het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet is dan ook niet noodzakelijk.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur opgesteld en wordt onder andere ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied aangewezen.

De dichtstbijzijnde natuur aangewezen als EHS heeft daar dezelfde begrenzing als het in de vorige paragraaf behandelde Natura 2000-gebied. Er zijn zoals hierboven reeds beschreven ook geen negatieve effecten op de EHS te verwachten. Daarnaast behoort het plangebied niet tot door de provincie aangemerkte ganzenfoerageer- of weidevogelgebieden. Dergelijke gebieden liggen ook niet in de directe omgeving (Atlas Groen Gelderland).

3 FLORA- EN FAUNAWET

3.1 Wettelijk kader

De Flora- en faunawet verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten - ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden. Voor schade aan juridisch zwaarder beschermde soorten kan de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet bij het Ministerie van EL&I noodzakelijk zijn.

Aangepaste beoordeling ontheffingen Flora- en faunawet

Tot voor kort was het noodzakelijk voor het verwijderen, verstoren of beschadigen van een vaste verblijfplaats van zwaarder beschermde soorten een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling van ontheffingsaanvragen van de Flora- en faunawet voor ruimtelijke ingrepen aangepast. Sinds augustus van dat jaar wordt daardoor gewerkt volgens een nieuw stroomschema (zie bijlage I) en is het in veel gevallen niet meer noodzakelijk om een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen (Dienst regelingen 2009a).

Voor tabel 1-soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen sowieso al een automatische vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet.

Voor tabel 2-soorten zijn drie opties mogelijk:

- 1) Werken volgens de eisen van een goedgekeurde Gedragscode Flora- en faunawet;
- 2) Het aanvragen van een ontheffing;
- 3) Het opstellen van een ecologisch werkprotocol indien aangetoond kan worden dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort behouden blijft.

Overigens is het in de eerste twee gevallen ook noodzakelijk om een op de situatie toegesneden ecologisch werkprotocol op te stellen.

Voor tabel 3-soorten en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn twee opties mogelijk:

- 1) Het aanvragen van een ontheffing;
- 2) Het opstellen van een ecologisch werkprotocol indien aangetoond kan worden dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort behouden blijft en dat de soort binnen het leefgebied succesvol kan (blijven) overwinteren, foerageren en/of voortplanten tijdens en na uitvoering van de plannen.

Hierbij geldt voor het aanvragen van ontheffing dat ook een ecologisch werkprotocol opgesteld moet worden waarin de te nemen mitigerende maatregelen beschreven worden.

3.2 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is voor een belangrijk deel gebaseerd op een dagbezoek op 12 maart 2012. Voor een gericht onderzoek naar Steenuilen zijn op 3 en 15 april avondbezoeken gebracht. Tijdens de veldbezoeken is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten). In dit onderzoek is specifiek gelet op aanwezigheid van (jaarrond) beschermde broedvogels en vleermuizen. In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgment is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In onderstaande paragrafen worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht.

3.3 Flora

In het plangebied zijn alleen typische planten van (agrarische) erven en tuinen gevonden. Het gaat om soorten als Stinkende gouwe, Kleine ooievaarsbek, Straatgras, Stalkaars, Paarse dovenetel en aangeplante soorten als Sneeuwkllokje en Sterhyacinth.

Beschermde soorten of bedreigde soorten (Rode Lijst) zijn niet aangetroffen tijdens het veldonderzoek en deze worden gezien de aangetroffen soortensamenstelling en de terreingesteldheid ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen voor de soortgroep flora is in deze situatie niet aan de orde.

3.4 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Potentiële vaste verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera. Gedurende het veldonderzoek voor vleermuizen is specifiek gelet op dergelijke ruimten. Er zijn in de gebouwen geen potentieel geschikte verblijfplaatsen aangetroffen, zodat door de sloop geen schade aan gebouwbewonende vleermuizen zal optreden.

Ook in de op het erf aanwezige bomen zijn geen holten gevonden die geschikt kunnen zijn als verblijfplaats voor vleermuizen, zodat de aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende soorten niet aan de orde is. Wel zouden in de beuken langs de Oudeweg verblijfplaatsen aanwezig kunnen zijn, maar deze bomen worden niet gekapt. Van schade aan boombewonende vleermuizen is zodoende eveneens geen sprake.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Mogelijk maken de grote beuken langs de Oudeweg deel uit van een vliegroute. De bomen blijven echter behouden zodat deze functie ook in de toekomst gewaarborgd is. De bomen op de perceelsgrens met het bungalowpark zouden mogelijk ook als geleidende structuur kunnen worden gebruikt. Deze worden mogelijk deels gekapt. Er

zijn in de nabije omgeving echter tal van alternatieve structuren die als zodanig kunnen fungeren, zodat er geen beperking van de migratiemogelijkheden van vleermuizen te verwachten is. Bovendien kan de toekomstige bebouwing en bijbehorende beplanting worden gebruikt als onderdeel van een eventuele vliegroute.

Potentieel foerageergebied

Vleermuizen foerageren op locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen en bomenrijen of boven water. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Door de aanwezigheid van bomen en struiken op en nabij het plangebied vormt het plangebied in de huidige situatie potentieel foerageerhabitat voor enkele vleermuizen. Het plangebied zal echter met de nieuwe inrichting ook in de toekomst geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen vormen. Zodoende is geen sprake van schade aan onmisbaar foerageergebied.

3.5 Overige zoogdieren

In het plangebied en de directe omgeving is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde, kleine grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten, namelijk Rosse woelmuis, Bosmuis, Bosspitsmuis *sp*, Huisspitsmuis en Egel. Sporen die duiden op de aanwezigheid van (vaste verblijfplaatsen van) zwaarder beschermde zoogdieren zijn niet aangetroffen in het plangebied. Aanwezigheid van zwaarder beschermde zoogdieren wordt op basis van bekende verspreidingsgegevens en terreinkenmerken ook niet verwacht.

Bij de sloop- en bouwwerkzaamheden kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele laag beschermde zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart - augustus). De minst schadelijke periode is september - november (mits vorstvrij).

3.6 Broedvogels

Aangezien dit onderzoek een quickscan betreft, is geen volledige broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van het uitgevoerde onderzoek in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en expert judgment is echter wel een goede uitspraak te doen over de te verwachten soorten.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Flora- en faunawet verstoord of verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Dit betreffen de broedvogels Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespandief en Zwarte wouw. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Tijdens het onderzoek is extra aandacht uitgegaan naar exemplaren, sporen en/of nesten van genoemde soorten.

Steenuil

In beide schuren zijn tijdens het dagbezoek sporen van een Steenuil (Rode Lijst Kwetsbaar) aangetroffen. In de kleine schuur was een verse braakbal aanwezig. In de grote varkensstal zijn enkele ruiveertjes aangetroffen. Kennelijk had een Steenuil

onlangs nog in de gebouwen verbleven. Geschikte nestplaatsen voor de soort ontbreken in de kleine stal. Wel worden nesten van de soort regelmatig aangetroffen in het dakbeschot van varkensstallen zoals die in het plangebied.

***Figuur 2:** Braakbal Steenuil in de kleine schuur. De glimmende schildjes van kevers in uilenballen zijn typerend voor Steenuil. Foto: M.G. Hoksberg*

Navraag bij de Vogelwacht Noord-Veluwe (dhr. J. Schröder) heeft geleerd dat op Oudeweg 20 geen broedgeval bekend was. Ook in waarneming.nl en telmee.nl waren geen waarnemingen bekend in het plangebied. Het dichtstbijzijnde bekende territorium ligt op ruim 500 meter afstand langs de Poppesweg (ten noorden van de Harderwijkerweg), waar in februari 2012 nog roepende vogels zijn gehoord (waarneming.nl). Langs de Varelsesweg zijn ook enkele oude waarnemingen bekend.

Twee avondbezoeken Steenuil

Om met zekerheid te kunnen vaststellen of uitsluiten dat een Steenuil in de varkensschuur of de nabije omgeving broedt, is gericht onderzoek uitgevoerd. Dit heeft bestaan uit twee avondbezoeken in de periode half februari tot half april. Op een strategische locatie is geluisterd naar territoriumgeluiden van Steenuil. De vogels worden hiertoe aangespoord door middel van het afspelen van territoriumroepen op geluidsapparatuur.

Op 3 en 15 april is in de avondschemering met behulp van geluidsapparatuur geïnventariseerd. Op beide avonden is als eerste positie gekozen op de Killenbeekweg langs het weiland in het plangebied, zodat het overzicht op het gebied maximaal is. Op beide avonden reageerde de uil (waarschijnlijk een mannetje) binnen enkele seconden, zodat vastgesteld wordt dat de vogel al binnen het plangebied aanwezig was. De vogel bleef langdurig roepen vanaf het dak van de varkensschuur. Zodoende kan worden aangenomen dat dit het centrum van het territorium is en dat de varkensschuur een vaste verblijfplaats of zelfs broedplaats is.

Als de schuur gesloopt wordt gaat deze (jaarrond beschermde) verblijfplaats verloren. Bovendien kan er sprake zijn van verlies van belangrijk foerageergebied. Door beide effecten kan schade optreden aan de functionele leefomgeving van de Steenuil, waardoor deze niet meer tot broeden komt of een lager broedsucces boekt. De Flora- en Faunawet staat dit niet toe. Het aanvragen van ontheffing van de verbodsbepalingen in de Flora- en Faunawet is voor dit project op voorhand kansloos, omdat een dwingende reden van openbaar belang ontbreekt.

De Flora- en Faunawet vraagt in geval van jaarrond beschermde nestplaatsen of de nestplaats onmisbaar is of dat er uitwijkmogelijkheden zijn. Dit kan worden bepaald door het uitvoeren van een omgevingscheck. In dit geval is het zo dat er in de omgeving nog meer van dergelijke varkensstallen aanwezig zijn. Deze liggen echter minder gunstig in het beschikbare foerageergebied zodat bij een gedwongen verhuizing toch sprake zou zijn van achteruitgang, waarbij bovendien deze achteruitgang niet te kwantificeren is. Zodoende lijkt de beste oplossing het behouden van het territorium op deze locatie.

Met behulp van mitigerende maatregelen, zoals het aanbieden van vervangende nestgelegenheid kan er naar verwachting voor worden gezorgd dat een eventueel Steenuilenterritorium op deze locatie behouden kan blijven. In dat geval kan het sloop- en nieuwbouwproject gewoon voltooid worden. De twee nieuwe erven krijgen namelijk een landelijk karakter. Om schade aan dit Steenuilenterritorium te kunnen voorkomen dient te worden gewerkt volgens een op te stellen Ecologisch werkprotocol, waarin de benodigde mitigerende maatregelen worden opgesomd.

Huismus

In de omgeving komen veel Huismussen voor. Op naburige erven waren verschillende luidruchtige groepen aanwezig. Op het erf in het plangebied zijn echter in het geheel geen mussen waargenomen. De grote varkensstal is in principe geschikt als broedplaats, maar aangezien er op een geschikt inventarisatiemoment (zonnig, vrij warm en binnen de SOVON-datumgrens) geen enkele mussenactiviteit te bespeuren was, is niet te verwachten dat er territoria aanwezig zijn. Het ontbreken van agrarische activiteiten op het erf maakt dat naburige erven veel meer voedsel te bieden hebben. Bovendien zijn er in de nabije omgeving talloze huizen, stallen en vervallen opstallen die geschikt zijn als broedplaats, zodat er volop uitwijkmogelijkheid aanwezig is.

Zodoende is het niet nodig om mitigerende maatregelen voor Huismussen te nemen. Wel dient de sloop buiten het broedseizoen (half maart- eind augustus) te worden uitgevoerd, zoals dat ook voor alle andere broedvogels geldt.

Overige broedvogels

Door de aanwezigheid van groenstructuren in en in de directe omgeving het plangebied en de aanwezige bebouwing, is broedbiotoop aanwezig voor vogels van bos en struweel zoals Merel, Heggenmus, Winterkoning, Koolmees en Roodborst. In het dakbeschot van de grote varkensstal kunnen vogelsoorten als Spreeuw broeden.

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broeden en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor verstoring tijdens de broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

Voor het slopen van bebouwing kan met de genoemde vogelbevolking een broedperiode van half maart- eind augustus worden aangehouden. Voor het kappen en rooien van beplanting geldt hier een periode van half maart-half juli. Voorgestelde perioden zijn indicatief, want voor het broedseizoen kan geen standaardperiode worden gehanteerd. Het is van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

3.7 Overige soortgroepen

Zwaardere beschermde soorten uit de soortgroepen vissen, amfibieën, reptielen en ongewervelden zijn tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen en worden niet verwacht. Eventuele vervolgstappen zijn hier voor deze soortgroepen niet aan de orde. Onderstaand volgt een korte motivatie.

Vissen en amfibieën

Wegens het ontbreken van permanent oppervlaktewater kan de aanwezigheid van vissen worden uitgesloten, evenals voortplanting van amfibieën. In de ruigte en strooisellaag in de aanwezige groenstructuren is wel overwintering van laagbeschermde amfibieënsoorten als Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander te verwachten. Geschikte voortplantingswateren voor strikt beschermde amfibieën ontbreken in de directe omgeving van het plangebied. Overwintering van zwaardere beschermde soorten binnen het plangebied is daardoor uit te sluiten.

Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet voor laag beschermde amfibieënsoorten. Het nemen van vervolgstappen voor de soortgroep amfibieën in deze situatie zodoende niet aan de orde. Effecten op overwinterende amfibieën kunnen - mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden uit te voeren buiten de overwinteringsperiode van amfibieën die globaal loopt van november t/m maart.

Reptielen

Gezien de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens zijn geen reptielen te verwachten in het plangebied (RAVON).

Ongewervelden en weekdieren

In het plangebied zijn geen beschermde of bedreigde (Rode Lijst) ongewervelden en weekdieren aangetroffen. Wegens de afwezigheid van geschikt biotoop ontbreken geschikte voortplantingslocaties voor beschermde ongewervelden en weekdieren binnen het plangebied. Deze zijn dan ook niet te verwachten in het plangebied.

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Baeyens G., G. Derksen, H. Krüse, G. Ottens, K. de Pater, M. van der Plas-Haarsma, J. de Rooter, C. van Turnhout (2005). Actieplan Huismus. Vogelbescherming Nederland 2005.
- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen (2009a). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Vastgesteld 26 augustus 2009.
- Dienst Regelingen (2009b). Aangepaste lijst jaar rond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Vastgesteld 26 augustus 2009.
- Lange E., P. Twisk, A. van Winden en A. Diepenbeek (1994). Zoogdieren van West-Europa. Uitgegeven door de KNNV.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van EL&I. Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).
- Provincie Gelderland, Atlas Groen Gelderland (www.gelderland.nl).
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland: www.waarneming.nl).

BIJLAGE I: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (onder andere *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóóraf laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

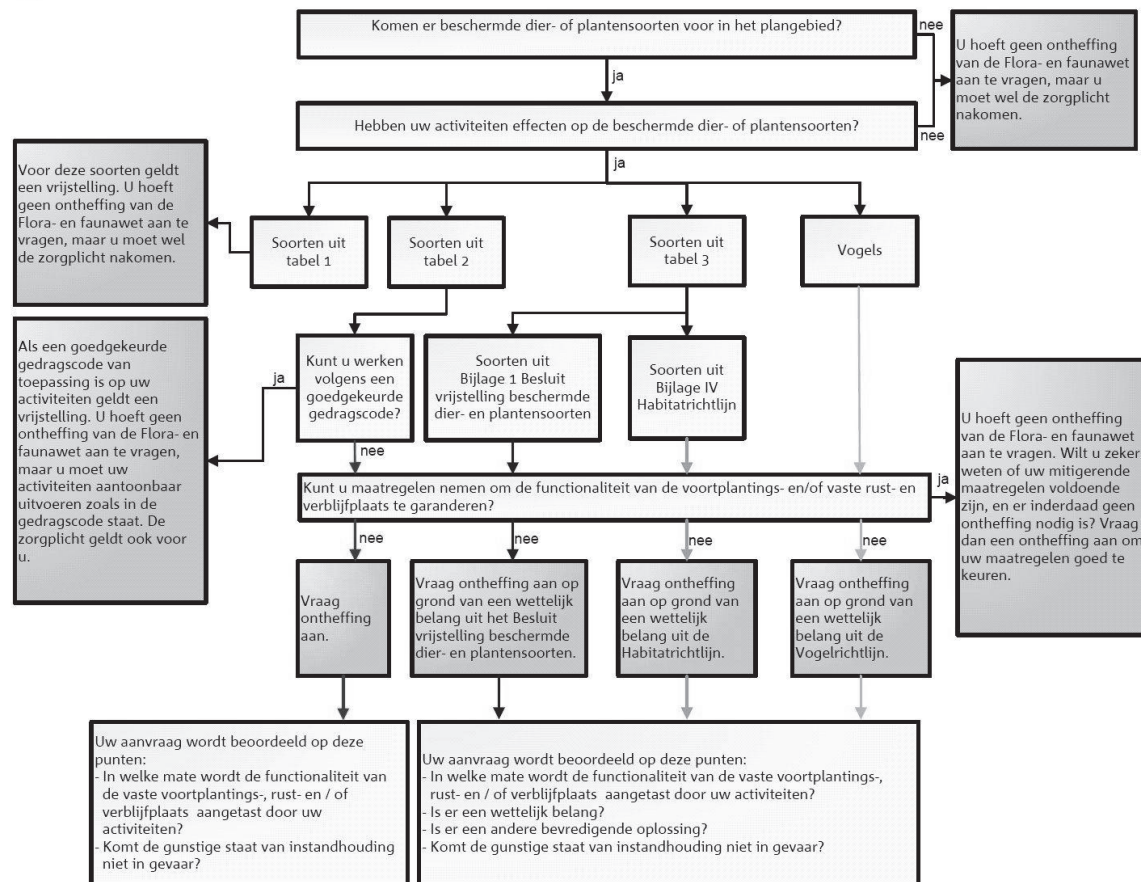
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels¹.

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EL&I. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur en op www.drioket.nl.